

Uyuşturucu madde bağımlılığı

03/11/2008 16:18 by yarenim

İnsanlarda sakinleştirici, keyif veren veya uyarıcı etkileri olan, giderek daha fazla alma isteği doğuran, bırakıldığında yoksunluk belirtileri doğuran kimyasal maddelere ve ilaçlara uyuşturucu madde adı verilir. Zararlı etkileri bilindiği halde uyuşturucu maddelere karpı duyulan sürekli alma isteğinin engellenememesine uyuşturucu madde bağımlılığı denir.

Uyuşturucu maddelerin bir kısmı tedavi amacıyla kullanılır. Bir kısmı isesadece keyif verici veya uyarıcı etkileri sebebiyle kullanılmaktadır. Tedavi amacıyla kullanılan maddeler de doktor kontrolü dışında sakinleştirici veya keyif verici etkileri sebebiyle kötü kullanılmakta ve bağımlılığa yol açmaktadır. Uyuşturucu maddeler yıllardır ruhsal duruma olumsuz etkileri olduğu bilinen maddelerdir. Günümüzde en gelişmiş ülkelerden geri kalmış ülkelere kadar çok yaygın olarak uyuşturucu madde kullanılmaktadır. Bazı ülkeler uyuşturucu madde kullanımını ve tabii olarak masına adlı cezalar uygulamaktadır. Bazı ülkelerde ise bu serbest bırakılmaktadır.

A) Uyuşturucu Maddeler Ve Etkileri:

Uyuşturucu olarak kullanılan birçok madde vardır. Bunların kimyasal yapıları birbirinden farklıdır. Kullanıldıklarında merkezi sinir sisteminin farklı bölümlerini etkileyerek değişik belirtilere yol açarlar. Uyuşturucu maddeleri ve özelliklerini aşağıdaki gibi sınıflandırmak mümkündür.

Afyon, morfin, eroin grubu uyuşturucular: Bu grup uyuşturucular afyon bitkisinden elde edilir. Güçlü ağrı kesici özellikleri vardır. Merkezi sinir sisteminde yatıştırıcı etki yaparlar. Bu maddeler kullanıldığında sakinleşme, neşelenme meydana gelir. Kaygılar ve sıkıntılar kaybolur. Düşünme yeteneği azalır, irade zayıflar. Kibilik bozulur, ilgisizlik, ruhsal çöküntü meydana gelir. Kan basıncı düşer, nabız ve solunum sayısı azalır. Göz bebeklerinde küçülme, ağzı kuruluğu, bulantı, kusma görülür. Çok kolay bağımlılık yapan maddelerdir. Yoksunluk durumunda burun akıntısı, titreme, terleme, kramplar, panik ve bilinç kaybı meydana gelir.

Esrar: Hint kenevirinden elde edilen bir uyuşturucudur. Merkezi sinir sisteminde yatıştırıcı etki yapar. Özellikleri ve yoksunluk tablosu afyon ve türevlerine benzer. Kullanıldığında rahatlatma ve uyukluk meydana getirir. Kişi bir rüya alemine dalar, halisinyasyon görür. Uzun süre kullanıma bağlı olarak karakter kaybı ve akli durumda bozukluklar meydana getirir.

Barbituratlar ve sakinleştiriciler: Barbituratlar, diazem benzeri sakinleştirici ilaçlar tipte kullanılan maddelerdir. Bunların doktor kontrolü dışında kullanılması bağımlılığa yol açar. Merkezi sinir sisteminde yatıştırıcı etkisi olan bu maddeler kullanıldıklarında gevşeme, rahatlatma ve uykuya eğilim meydana getirirler. Uzun süre kullanıldıklarında karaciğerde kanser, kan dokuda bozukluk meydana gelir.

LSD, Meskalin, PCP: Bu grupta yer alan maddeler hayal gördürücü maddelerdir. Kullanıldıklarında önce neşe, sevinç ve tatlı hayaller görülmesine yol açarlar. Daha sonra endişe, panik, kusma, hafıza kaybı meydana getirirler. Biddet eğilimine ve ruh hastalıklarına yol açarlar.

Kokain: Koka bitkisi yapraklarından elde edilen bir maddedir. Uyarıcı bir özelliği vardır. Kullanıldığında yalancı bir kuvvet hissi, konuşma isteğinde artma, cinsel uyarı yaratır. Daha sonra ruhsal çöküntü, halisinyasyonlar, kalp ve solunum yetmezliği durumlarına yol açarlar.

Amfetaminler: Uyarıcı özelliği olan ilaçlardır. Genellikle doping amacıyla kullanılırlar. Uykusuzluk, aşırı hareketlilik ve halisinyasyona yol açarlar. Karaciğer hasarına sebep olurlar.

İnhaleler: Solunum yoluyla çekilen uyuşturucu maddeler, solventler (çözücüler), yapıştırıcılar gibi maddelere

inhalanlar denir.Bu maddeler baþ aðrýsý, görme bulanýklýđý, uyup ukluk meydana getirir. Kýsa sürede karaciðer ve böbrek hasarý, bilinç kaybý, kemik iliðinde baskýlanma sonucu kansýzlyk meydana getirirler.

Bu maddelerin etkilerini bir bütün olarak ele alý rsak;

FÝZÝKÝ ETKÝLERÝ

Beyin ve Merkezi Sinir sisteminde : Sigaradan itibaren bütün uyuþturucularýn en büyük zararý ve tahribatý beyin ve merkezi sinir sistemi üzerindedir.

Bu sebeple beynin mazrufu olan aklý ve iradeyi iþlemez hale getirir. Kipiye dengeden, normal yaþam ve davraný plardan uzaklaþtýrýrlar.

Beyin ve aklý saðlýđý nýn en büyük düþmaný uyuþturuculardýr. Bađý mlý larda beliren ilk olgu; aklý ve sinir hastalýklarý ve arýzalarýdýr. Delilik, erken bunama, þuur kaybý, uykusuzluk, felçler hezeyan (sayýklama, saþmalama, aklý dýþý davranýþlar) hallüsinasyon (vehim, hayal görme, iþitme vs.) lar, zeka ve hafýza kayýplarý.En ký sa ifade ile: Aklý hastalýklarý, zihni ve ruhi karmaþa ve kaoslar.

Sindirim Sisteminde: Bulantý, kusma, karýn aðrýlarý, kabýzlyk, ishal, mide ve bađýrsak spazmlarý, kanama ve yaralarý, gastrit, ülser vs.

Karaciðer ve Böbreklerde: Bu zehirlerin organizmadan atýlmasýnda en aðýr görev bu organlara dü? ?mekte olup, karaciðer ve böbreklerde büyük arýza ve týkanmalara, karaciðerde yetersizlik, yaðlanma,sertlepme (siroz)...

Böbreklerde büyük tahribat, albümin, kan ve idrar çoðalmasý, týkanmalar,ađýr böbrek hastalý klarý.

Gözlerde: İþyk ve mesafede uyumsuzluk, þaþý lyk gece körlüð ü, göz bebeði büyümesi, küçülmesi, göz adele felci bilinen sonuçlar ve tezahürlerdir.

Solunum Sisteminde: nefes darlýđý, öksürük, boðulma hissi, bu yolla kalp sýký? ?malarý, solunum felçleri ve ölümler bilinen olaylardýr.

Kan organlarýnda: Kan,insan hayatýnýn en önemli organý olup, uyuþturuculardan büyük zararlar görür.

Kansýzlyk,kan zehirlenmeleri, kan hücrelerinde þekil ve miktar deðiþiklikleri, kanýn korkulu arýzasý olan pýhtýlaþma ve kangrenler baþlyca arýzalarý r.

Zehirlenme: Uyuþturucularýn baþta gelen olumsuzluðu zehirlenmeler ve bu yolla gelen ölümlerdir. Ýlk defa olursa HAD, tekerrür ederse "Müzmin Zehirlenme" adýný alýr.

SOSYAL ve MADDÝ ETKÝLERÝ

Sosyal bir varlyk olan insanýn çevresi ile uyum içinde olmasý, aklý ve zihin saðlýđý ile mümkündür.

Bu sebeple akli ve zihni hayatýn en büyük düþmaný olan uyuþturucular, insanýn uyum gücünü zaafa ve iflasa götürmekle onu aileden, toplumdandan ve çevresinden kopararak, yalnızlýða, bunalýma ve hemen ardýndan da sorumsuz, hipisel (hayvani) bir hayata mahkum eder. Bađýmlýyý yapayan bir ölü haline getirir. (Hip Kültür)

Bu sebeple, uyuþturucularýn, bađýmlýya, aile hayatýna, doðacak çocuklara, iþ hayatýna, aile ve ülke ekonomisine, ferdi ne toplumsal ahlaka (namus,iffet, þeref, haysiyet v.s.) verdiði zararlar ifadelere sýđý rýlamaz.

Ýntiharlarýn, cinayetlerin, her türlü fuþþ iyat, gasp ve anarþinin temelinde uyuþturucu vardýr.

Ýç ve dýþ düþmanlarýn en tahripkar silahý uyuþturucu ve uyuþturucu salgýnlar? ?nýn itici gücü olan uyuþturucu kültürü (hip kültür) dür. Cemiyetleri inkýraza götüreren her türlü maddi ve manevi tahribatýn temeldeki sebebidir.

Bunlar, ayrýca

AÝDS, frengi, verem, kanser, kangren ve benzeri bir çok ölümcül hastalýđýn yayý lmasýnda da en büyük fail uyuþturucular ve bađýmlýlarýdýr.

B) Uyuþturucu Madde Bađýmlýlýđý: Uyuþturucu maddeler fiziksel ve psikolojik bađýmlýlyk meydana getirirler.

Psikolojik bađýmlýlyk:Keyif verici maddeyi belirli aralýklarla alma isteði duyulmasýna denir.Kipi maddenin yokluðuna bađly huzursuzluk duyar.

Fiziksel bađ? ?mlýlyk:Merkezi sinir sistemi hücrelerinin normal görevlerini yapabilmeleri için alýþýlan maddeye sürekli

ihyaç duyulmasına denir.Alýpýlan maddenin alý nmamasý halinde vücutta ortaya çýkan belirtilere yoksunluk belirtisi adý verilir.Fiziksel bađymlýlý kta yoksunluk belirtileri ölüme yol açacak kadar biddetli olabilir.

Maddenin kullanýmýyla duyulan keyif ve mutluluk kípillerde tekrar kullanma isteđi dođurmaktadır. Olupán yalancý hayal dünyasý na kavupmak isteyen kípillerde psikolojik bađymlýlýk meydana gelmektedir.Uyupturucu maddeler merkezi sinir sistemindeki reseptör(alýc? ?) hücreler tarafýndan alýnarak etkilerini gösterirler. Bu reseptörler kýsa sürede uyupturucuya alýpýr ve normal görevlerini yerine getirebilmek için uyupturucuya ihtiyaç duyarlar. Böylece fiziksel bađymlýlýk meydana gelir.Fiziksel bađymlý l? ?kta yoksunluk durumu çok ađýrdýr.Yoksunlukta psikolojik belirtilerin yaný nda merkezi sinir sistemine ait belirtiler görölür. Maddenin bulunamamasý durumunda bulantý, çarpýntý, baþ ađr? ?sý, panik, sýkýntý, terleme, saldýrganlýk, unutkanlýk, ishal, kípilik bozukluklarý, bayg? ?nlýk, koma ve ölüm görülebilir.Uyupturucu maddeler, merkezi sinir sistemindeki reseptörleri etkilediđi için bir kez dahi kullanmak bađymlýlýk da yol açabilir.Bu yüzden merak amcýylakullanmaktan dahi kaçýnmalyýz.

1.Sebepleri

Uyupturucu madde bađymlýlýk öđnün sebeplerini üç grupta toplayabiliriz.

Uyuþ turucu maddenin yapýsal özellikleri:Uyupturucu maddelerin kimyasal yapý larý geređi merkezi sinir sisteminin reseptör hücrelerine bađlanarak etki gösterirler ve bađymlýlýk yaratýrlar. Bu nedenle tedavi amacýyla verilen uyupturucu nitelikteki ilaçlarýn apýrý ve yanlýp kullaný lmasıyla da bađymlýlýk olupmaktadır. Hekim önerisi ve kontrolü dýpýnda keyif almak veya sakinleþmek amacýyla uyupturucu özelliđindeki ilaçlarýn kullanýlmasına kötuye kullanma adý verilir.Ađrý kesiciler dahil bir çok ilaç hekim önerisi dýpýnda kullanýlmakta, bu durum direnç arttýrýmýna(tolerans) ve bađymlýlýkda yol açmaktadır.Örneđin; kaza veya ameliyat sonucu kullanýlan kuvvetli ađrý kesiciler kolaylýkla bađymlýlýk oluþturabilmektedir.

Kípisel özellikler:Uyupturucu madde bađymlýl? ?đ ý özellikle gençler arasýnda hýzla yayılmaktadır. Ergenlik dönemi problemleri arasýnda bocalayan gençler sorunlarýn çözümlünü uyuþ turucularda aramaktadır.Grup arkadaşlarýn baskýsý, onlara uyum sađlama isteđi, merak ve macera tutkusu, yasaklara karþý gelme isteđi, sorumluluktan kaçma, ba? ?arýsýzlyk ve güvensizlik gibi duygulardan kurtulma gibi nedenlerle kípiller uyupturucu maddeleri denemektedir."Nasýl olsa ben alýpmam, bir defa denemekten ne çýkar, istediđim zaman b? ?rakýrým" gibi düþüncelerle kípiller uyupturucu bađymlýsý haline gelirler.

Çevresel faktörler:Uyupturucu madde bađymlýlýđýnda sosyal çevrenin önemli rolü vard? ?r. Aile içindeki huzursuzluklar, apýrý kýsýtlayýcý ve baskýcý tutumlar veya apýrý serbest davranýlması, ailede uypturu kullanan bireyler olmasına gibi sebepler kíp ileri uypturucuya itebilir. Arkadaþ gruplarýn baskýsý veya özendirmesi uyupturucuya baþlamakta etkindir. Özellikle ergenlik döneminde gruplarýn etkisi fazladýr. Uyupturucu satýcýlarýn? ?n hedef kitlesi gençlerdir. Lise ve üniversite gençleri aras? ?nda uyupturucu madde kullanýmý yaygınlaþtırarak büyük paralar kazanmaktadırlar. Bazý ülkelerde uyu? ?turucu kullanýmına hoþ görüyle bakýlmakta ve suç sayýlmamaktadır. Bu durum bađymlýlýđýn yayılmasına yol açmaktadır. Ülkemizde uyupturucu maddelerin üretimi, ithali, alýmý, satýmý, bulundurulması, alýmına yardý mcý olunması ve sahte reçeteye alınması p uçtur ve ađrý cezalar uygulanmaktadır. Güçlü ađrý kesiciler ve sakinleþtirici ilaçlar da özel reçetelerle satýlmakta Saklýk Bakanlýđý tarafýndan s? ?ký þekilde denetlenmektedir.

2.Sonuçlarý:

Uyupturucu madde bađymlýlýđý üç dönemde incelenebilir.

Alýpma dönemi : Uyuþ turucu maddeyle ilk tanýpma dönemidir. Bu dönemde yalancý bir dünyaya dalarak keyif alma duygusu ön plana çýkar. Kípi kararsýzdyr, uyupturucuya baþlamamak için direnir. Ýstediđi zaman uyupturucuyu býrakacađýný düþünür. Vücutta kalýcý bir fiziksel hasar yoktur.Gerekli tıbbi yardým yapılyrsa kolaylýkla uyupturucuyu býrakabilir.Kíp ilerde yersiz davranýþlar, apý rý neþe ve durgunluk, dalgýnlýk, unutkanlýk arkadaşlardan ayrılarak yeni gruplara katýlma gibi deđipiklikler uyupturucu kullanmaya baþladýđýn belirtileridir.

Doyma dönemi:Bu dönemde kipi yapantýsýný devam ettirebilmek için uyuşturucu maddeyi kullanmak zorundadır. Artık keyif alma ihtiyacı yoktur. Maddenin yoksunluğunda büyük sıkıntı ve problemler doğmaktadır. Görme bulanıklığı, göz bebeklerinde küçülme, ağız kuruluğu, ellerde titreme, nabız ve solunum sayısında azalma, tansiyon düşüklüğü, kabızlık, hafızada zayıflama, ruhsal durgunluk, dikkatsizlik, irade ve kibirlik kaybı, hallüsinasyonlar vardır. Karaciğer, kalp, solunum ve sindirim sisteminde hasarlar ortaya çıkmaktadır. Bağımlı mı? ?n gittikçe daha fazla miktarda maddeye ihtiyacı olmaktadır. Bu dönemdeki bağımlılığı kurtarmak için ciddi bir tedavi gereklidir.

Düşünlük dönemi:Bu dönemde organlarda ağız hasarları ve ruhsal çöküntü görülür. Kalp ve solunum problemleri, karaciğer hastalıkları ortaya çıkar. Ağız zayıflama, kusma, kalp ve solunum yetmezliği görülür. Bağımlılığın hastalıklara karşı direnci azalır. Zehirli hepatit (sarılık) AIDS gibi hastalıklar meydana gelir. Beyin hasarı, kibirlik kaybı, ağız ruhsal problemler ortaya çıkar. Kipi kendine bakamaz ve yardıma muhtaç hale gelir. Madde bulabilmek için her yolu dener, hatta suç işleyebilir. Yapantıyı devam ettirebilmek için aldığı uyuşturucu miktarını arttırmak zorundadır. Uyuşturucu kullanımında aşırı doz alımına bağlı olarak zehirlenme ve ölüm olayı görülebilir. Aşırı doz alındığında başlangıçta huzursuzluk, sesli ve yavaş uyarılara karşı aşırı tepki görülür. Hallüsinasyonlar, terleme, bulantı ve kas krampları meydana gelir. Ýdrar ve dışkı kontrolü kaybolur. Solunum düzensizleşir. Kalp atımı ve kan basıncı düşer. Titremelerle baygınlık, koma ve ölüm meydana gelir. Uyuşturucu bağımlılığı erken dönemde yakalanıp tedavi edilemez ise kipi ölümüne sürükleyen bir alıp kanlıktır.

C) Uyuşturucu Bağımlılığının Tedavisi

Uyuşturucu bağımlılığının tedavisinde önemli iki nokta vardır:

Bağımlılığın kendisinin tedavi olmaya ve bağımlılıktan kurtulmaya istekli olması.

Bağımlılığın erken teşhis edilerek tedaviye başlanması.

Uyuşturucu madde bağımlısı istekli ise tedavi şansı son derece yükselmektedir. Aksi halde zorlamayla kipi bağımlılıktan kurtarmak mümkün değildir. Bağımlılığın kalıcı organ hasarları, ağız ruhsal problemler olmadan teşhis edilmesi tedaviyi kolaylaştırmaktadır. Erken teşhis edilemeyen vakalarda tedavi uzamakta ve iyileşme süreci gecikmektedir.

Uyuşturucu madde bağımlılığının tedavisi: Uyuşturucu madde bağımlılığının tedavisi, tedavi ve rehabilitasyon olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilir.

Tedavi aşamasında kipi bağımlı olduğu maddeden uzaklaştırılarak yoksunluk belirtileri ile savaşılır. Vücut organlarında meydana gelen hasarlar tedavi edilir. Bu safhada bağımlı hastanede gözlem altında tutulmalıdır. Yoksunluğa bağlı geçirdiği krizler son derece tehlikeli olabilir. Bu yüzden ölümüne ve intihar girişimlerine sık rastlanır. Vücuttan toksit madde uzaklaştırılıp yoksunluk belirtileri kaybolduktan sonra ikinci aşamaya geçilir.

Rehabilitasyon aşamasında kipi ruhsal problemleri çözümlenmeye çalışılır. Tekrar iş gücü kazandırılarak çalışabilecek ve topluma yararlı olacak hale getirilir. Sağlıklı zararlı alışkanlıklar yerine olumlu hobiler kazanması sağlanır. Kötü arkadaş çevresinden uzaklaşmasına ve kendine destek olacak kişilerle bir arada olmasına çalışılır. Sağlıklı zararlı alışkanlıkların tedavisi için hastanelerin psikiyatri bölümlerine veya bu konularla özel olarak ilgilenen gönüllü kuruluşlara başvurulmalıdır.

Sağlıklı zararlı alışkanlıklardan korunmak, bu zararlı alışkanlıkların tedavisinden çok daha kolaydır. Bu alışkanlıklardan korunmak için alınması gereken önlemler ve aileye, devlete, medyaya düşen görevler;

1. Aileye Düşen Görevler

Uyuşturuculardan korunmada en büyük vazife aileye düşmektedir. Aile toplumun temel çekirdeğidir. En başta anne ve baba, çocuklara örnek olmalıdır. Çocuklar, her türlü sıkıntıları ve problemlerini öncelikle anne ve babalarına açabilmelidirler. Problemlerin ilk defa aile büyüklerince değerlendirilmeleri şarttır.

Bu konuda gençlerimizin dikkat edecekleri noktalara gelince;

• Gerek sevgiyi ve mutluluğu muhakkak ki kendi yuvalarında aramalıdır.

• Kötü arkadaş guruplarından uzak durmaları gerekir. Böyle kipi davranışlarından, hareket ve sözlerinden anlaşılmalıdır.

• Boş zamanları en iyi şekilde (okumak, kültürel ve diğer faydalı faaliyetlerde bulunmak gibi) değerlendirilmelidirler.

• Yine gençlik dönemi ; halk arasında söylendiği şekliyle "delikanlı mı ?" devresidir. Bu yaşlarda kibilik icabı, gelecek için her an problem oluşturabilecek hareketlere girilebilir, kararlarda isteksizlik olabilir. Gençler bu hususu daima göz önünde tutmalı büyüklerin uyarılarını dikkate almalıdırlar.

Son olarak gençlerimizi uyuturucunun içine çeken alt kültürden bahsetmek istiyorum. Çünkü uyuturucu, kumar, ?ans oyunları, sapıkliklar, fuhuş evden kaçma gibi faaliyetlerin tümünü besleyen, ortaya çıkaran ortama "Uyuturucu Kültürü" adını veriyoruz. Zararlı alışkanlıkların temelinde bu vardır ve bunu önlemek uyuturucu kültürüyle mücadeleye bağlıdır.

Bu kültürün filizlendiği birahane, pub, diskotek, kahvehane, kumarhane, meyhane ve benzeri yerlerden uzak durmalıdır.

Bira ve "alkolsüz" denilen bira, alkolizm ve uyuturucu batağının başlangıç basamağıdır.

Yine milli manevi değerlerimiz, yüzyıllardan beri nesilden nesile intikal eden geleneklerimiz uyuturucu kültürünün panzehiridir. Bu değerlere sarılmak zorundayız.